

**Euroopa Pangandusjärelevalve suunised
stressiolukorra riskiväärtuse
kohta**

EBA/GL/2012/2

London, 16.05.2012

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab suuniseid, mis on koostatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1093/2010 (millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (edaspidi „EBA määrus”)) artiklile 16. EBA määruse artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantsturuosalised võtma mis tahes meetmeid, et neid suuniseid järgida.

2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve seisukoht nõuetekohaste järelevalvetavade kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis, st selle kohta, kuidas tuleb liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Euroopa Pangandusjärelevalve ootab seepärast kõigilt pädevatelt asutustelt ja finantsturuosalistelt, kellele suunised on suunatud, nende järgimist. Pädevad asutused, kelle suhtes suuniseid kohaldatakse, peavad vajaduse korral kaasama need oma järelevalvetavadesse (nt muutma oma õigusraamistikku või järelevalve-eeskirju ja/või järelevalve juhtimist või järelevalvemenetlusi), ka siis, kui konkreetsed juhised on suunatud peamiselt asutustele.

Teatamiskohustused

3. EBA määruse artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused 16. juuliks 2012 teatama, kas nad nimetatud suuniseid järgivad või kavatsesid järgida, vastasel juhul tuleb teatada mittejärgimise põhjused. Kui Euroopa Pangandusjärelevalve nimetatud tähtajaks ühtki teatist ei saa, käsitleb ta asjaomaseid pädevaid asutusi nõuetele mittevastavatena. Teatised viitega „EBA/GL/2012/2” tuleb saata V jaos esitatud vormil aadressile compliance@eba.europa.eu. Teatised peavad saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teatist.

4. Eelmises lõigus nimetatud pädevate asutuste teatised avaldatakse Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel, nagu on ette nähtud EBA määruse artiklis 16.

Sisukord

Euroopa Pangandusjärelevalve suunised stressiolukorra riskiväärtuse kohta

.....	1
I peatükk. Sisu, reguleerimisala ja mõisted.....	4
1. Sisu.....	4
2. Reguleerimisala ja kohaldamistasand.....	4
3. Mõisted.....	4
II peatükk. Asutuste stressiolukorra riskiväärtuse modelleerimisele esitatavad nõuded.....	5
A. Stressiperioodi kindlaksmääramine ja valideerimine	5
4. Stressiperioodi pikkus.....	5
5. Kohandamiseks kasutatavate stressiperioodide arv.....	5
6. Asjakohase varasema perioodi kindlaksmääramise viis.....	6
7. Stressiperioodi kindlaksmääramisel kasutatava lähenemisviisi toetav dokumentatsioon.....	7
B. Stressiperioodi läbivaatamine	8
8. Sagedus.....	8
9. Stressiperioodi kontrollimine.....	8
C. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamismetoodika	8
10. Kooskõla riskiväärtuse arvutamismetoodikaga.....	9
11. Stressiolukorra riskiväärtuse lähendite hindamine.....	11
12. Lähendite valideerimine.....	12
13. Mudeli sisendite/väljundite valideerimine.....	12
D. Kasutustest	13
14. Kasutustest.....	13
III peatükk. Lõppsätted ja rakendamine.....	13
15. Rakendamiskuupäev.....	13

I peatükk. Sisu, reguleerimisala ja mõisted

1. Sisu

Käesolevate suuniste eesmärk on saavutada Euroopa Liidu pädevate asutuste seas ühine arusaam stressiolukorra riskiväärtuse mudelite kohta, et rohkem lähendada järelevalvetavasid vastavalt direktiivi 2006/49/EÜ (muudetud direktiiviga 2010/76/EL) V lisale.

2. Reguleerimisala ja kohaldamistasand

1. Pädevad asutused peavad nõudma asutustelt käesolevate stressiolukorra riskiväärtuse suuniste järgimist.
2. Käesolevaid suuniseid tuleb kohaldada asutuste suhtes, kes kasutavad kauplemisportfelli tururiski kapitalinõude arvutamisel sisemudelit.
3. Suuniseid kohaldatakse asutuste suhtes, mis (üksi ja/või konsolideeritult) asuvad tasandil, kus mudeli kasutamiseks on vaja asjakohase pädeva asutuse luba, kui käesolevates suunistes ei ole märgitud teisiti.

3. Mõisted

Käesolevates suunistes kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a. „asutused” – direktiivides 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ sätestatud krediidasutused ja investeerimisühingud;
- b. käesolevate suuniste punktis 6 kasutatud mõiste „vastandlikud andmed” – hinnaliikumised, mida peetakse oluliseks nende suunast olenemata;
- c. käesolevate suuniste punktis 10 nimetatud mõiste „keskväärtuse eemaldamine” – kvantitatiivne menetlus, millega eemaldatakse varasematest andmetest trend; sõltuvalt trendi positsioonist ja ulatusest võib hinnamuutuste imiteerimiseks nihke varasematest andmetest eemaldamata jätmisel saada tulemuseks peamiselt tulutoovaid stsenaariume ning väga väheseid ja piiratud kahjumeid;
- d. käesolevate suuniste punktis 11 kasutatud mõiste „lähend” – jälgitav muutuja või likviidselt turult võetud hind, mida kasutatakse sellise muutuja asendamiseks, mida ei saa jälgida (või mille hüpoteetiline hind ei kajasta aktiivselt kahe-suunaliselt turult pärinevaid reaalseid tehinguid) ja seega ka täpselt mõõta. Asutused kasutavad lähendeid nii hindamiseks kui ka riskide mõõtmiseks. Teoreetiliselt saab määratleda kolme tüüpi lähendeid: neid, mida kasutatakse instrumentide hindamiseks (mis mõjutavad riskiväärtuse ja stressiolukorra riskiväärtuse adekvaatsust kapitali hindamisel); neid, mida kasutatakse riskiväärtuse arvutamiseks (mis esinevad ka stressiolukorra

riskiväärtuse arvutamise parameetrites); ja neid, mis mõjutavad ainult stressiolukorra riskiväärtuse arvutamist.

II peatükk. Asutuste stressiolukorra riskiväärtuse modelleerimisele esitatavad nõuded

A. Stressiperioodi kindlaksmääramine ja valideerimine

4. Stressiperioodi pikkus

1. Kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuet, mille kohaselt peavad varasemad andmed, mida kasutatakse stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise kohandamiseks, hõlmama pidevat 12-kuulist perioodi, kohaldatakse ka juhtudel, mil asutused määravad kindlaks alla 12-kuulise perioodi, mida siiski peetakse asutuse portfelli seisukohalt oluliseks stressisündmuseks.

2. Lähenemisviis, mida kasutatakse stressiperioodi kindlaksmääramiseks, et täita direktiivi 2006/49/EÜ (muudetud direktiiviga 2010/76/EL) 5. lisa punkti 10 alapunktis a sätestatud nõuet, et arvutada stressiolukorra riskiväärtus, mis on kohandatud portfelli seisukohalt oluliste finantsraskuste pideva 12-kuulise perioodi alusel, on kõige olulisem osa, mis määrab mudeli väljundi ja mis vajab seepärast pädevate asutuste heakskiitu.

5. Kohandamiseks kasutatavate stressiperioodide arv

1. Asutuste tehtud stressiperioodi valiku heakskiitmiseks on pädev asutus, kes teostab konsolideeritud järelevalvet asjaomase Euroopa Liidus tegutseva asutuse üle, ning sisemudeli kasutamise korral, mida tunnustavad ka tütaretevõtjad, on selleks pädev asutus, kes teostab järelevalvet kõnealuse Euroopa Liidus tegutseva asutuse tütaretevõtja üle.

2. Kui pädevad asutused kiidavad kontserni tasandil kindlaks määratud stressiperioodi direktiivi 2006/49/EÜ artikli 37 lõike 2 – milles osutatakse direktiivi 2006/48/EÜ artiklile 129 – kohaselt heaks, on vaja ainult ühe stressiperioodi kindlaksmääramist kontserni tasandil.

3. Erandina eespool nimetatust peavad pädevad asutused nõudma Euroopa Liidus tegutsevalt asutuselt erineva stressiperioodi kindlaksmääramist tütaretevõtja tasandil, kui kontserni puhul määratud stressiperioodi ei peeta tütaretevõtja portfelliile vastavaks. Kui asutus, kellel on riiklikult heakskiidetud riskiväärtuse mudelit kasutav tütaretevõtja, kasutab kogu kontserni hõlmavat ühte stressiperioodi, peavad asutused tõendama, et kogu kontserni hõlmav stressiperiood on tütaretevõtja portfelli suhtes asjakohane.

6. Asjakohase varasema perioodi kindlaksmääramise viis

1. Kohandamiseks kasutatava varasema perioodi valimiseks peavad asutused määratlema meetodika oma olemasolevate portfelli suhtes asjakohase stressiperioodi kindlaksmääramiseks, võttes aluseks ühe järgmisest kahest viisist:

- i. hinnangupõhised lähenemisviisid või
- ii. standardsed lähenemisviisid.

2. Hinnangupõhise lähenemisviisi korral ei kasutata kohandamiseks kasutatava täpse perioodi kindlaksmääramiseks üksikasjalikku kvantitatiivset analüüsi, vaid tuginetakse asutuse olemasolevale portfelliga omaste riskide ja nende riskiteguritega seotud varasemate stressiperioodide kõrgetasemelisele analüüsile. Kui asutused kasutavad sellist hinnangupõhist lähenemisviisi, peab see sisaldama kvantitatiivseid analüüsielemente.

3. Standardse lähenemisviisi korral aga kasutatakse varasema perioodi kindlaksmääramiseks, mil asutuse olemasolevale portfelliga on avaldatud olulist survet, peale eksperdi hinnangu ka süstemaatilist kvantitatiivset analüüsi. Sellist süstemaatilist lähenemisviisi saab rakendada mitmeti:

- i. riskiteguripõhine lähenemine: asutus tuvastab piiratud arvu riskitegureid, mida peetakse tema portfelli väärtuse muutuse suhtes asjakohaseks näitajaks; seejärel saab nende riskiteguritega seotud varasemaid andmeid põhjalikult analüüsida, et määrata kindlaks varasemate andmete aknas kõige suuremat survet avaldanud periood (näiteks määrates kindlaks kõrgeima volatiilsusega riskitegurite perioodi);
- ii. riskiväärtuse põhine lähenemine: varasem periood määratakse kindlaks kas riskiväärtuse täieliku mudeli rakendamise või varasema perioodi lähendamise kaudu, mille käigus määratakse kindlaks 12-kuuline periood, mil esines kõrgeim olemasolevat portfelli mõjutanud väärtus.

4. Selle lähenemisviisiga määratakse kindlaks varasem periood, mis peaks kajastama kapitali paigutamise tulemust konservatiivselt, selle asemel, et lihtsalt valida kõrgeima volatiilsusega periood.

5. Kuigi asutused saavad kasutada mõlemat lähenemisviisi, tuleb varasema perioodi kindlaksmääramisel eelistada võimaluse korral standardset lähenemisviisi.

6. Asutused võivad samuti ühendada mõlemad lähenemisviisid, et piirata standardse lähenemisviisiga kaasnevat arvutusvajadust. Selleks saab hinnangupõhist lähenemisviisi kasutada standardses lähenemisviisis arvesse võetavate varasemate andmete perioodide piiramiseks.

7. Kasutatavast lähenemisviisist sõltumata peavad asutused esitama tõendid, et stressiperiood on nende olemasoleva portfelli suhtes asjakohane ning nad on analüüsid kaalunud mitut võimalikku varasemat perioodi. Samuti peavad asutused tõendama, et stressiperioodide kindlaksmääramise aluseks olev portfell kajastab asutuse olemasolevat portfelli, nt rakendades asjaomast lähenemisviisi stressiperioodi kindlaksmääramiseks muude tüüpiliste või eelmiste portfelli suhtes. Näiteks paljude portfelli puhul peaks 2007./2008. aasta märkimisväärse kahjumiga seotud 12-kuuline periood kajastama sellise surve perioodi adekvaatselt, kuid lisaks sellele peaksid asutused arvestama ka muid olemasoleva portfelli suhtes asjakohaseid perioode.

8. Igal juhul ei tohi asjakohase varasema perioodi kindlaksmääramisel või stressiolukorra riskiväärtuse mudeli kohandamisel kaaluda varasemaid andmeid, sest stressiperioodi andmete kaalumise tulemus ei oleks asutuse portfellis esineda võiva survest tingitud võimaliku kahjumi tõepärane kajastamine.

9. Pädevad asutused võivad nõuda asutustelt stressiolukorra riskiväärtuse mudeli kohandamisel vastandlike andmete kasutamist, eriti kui asutuse portfellis on toimunud sagedaid positsioonimuutusi.

7. Stressiperioodi kindlaksmääramisel kasutatava lähenemisviisi toetav dokumentatsioon

1. Kasutatavast lähenemisviisist sõltumata peavad asutused koostama lähenemisviisi valiku põhjendamiseks põhjaliku dokumentatsiooni. Igal juhul peab dokumentatsioon hõlmama varasema perioodi praegust valikut ja selle asjakohasust olemasoleva portfelli suhtes toetavaid kvantitatiivseid hinnanguid. Samuti peab see sisaldama dokumenteeritud tõendeid riskitegurite tulemi modelleerimise kohta.

2. Kui asutused rakendavad stressiperioodi kindlaksmääramiseks standardset lähenemisviisi, tuleb dokumentatsioonis käsitleda vähemalt järgmisi aspekte:

- i. kasutatavate riskitegurite valiku põhjendus, kui kasutatakse riskiteguripõhist lähenemist ja kui valitud riskitegurite arv on modelleerimise tulemusena saadud tegurite arvust väiksem;
- ii. mis tahes lihtsustuse põhjendus, kui varasema perioodi kindlaksmääramiseks kasutatakse riskiväärtuse lihtsustatud mudelit.

3. Kui kasutatakse riskiväärtuse lihtsustatud mudelil põhinevat standardset lähenemisviisi, peab asutus esitama piisavaid tõendeid ka selle kohta, et lihtsustatud hindamine annab ligikaudu samu riskiväärtuse tulemusi kui riskiväärtuse täielik mudel (ja mis on seepärast kõige suuremat survet avaldanud perioodi määramiseks täpne). Need tõendid peavad sisaldama empiirilist analüüsi.

4. Kui rakendatakse standardset lähenemisviisi eesmärgiga määrata kindlaks mitme riskiteguri suhtes suurima volatiilsusega periood, peab asutus esitama piisavaid tõendeid, et suure volatiilsusega periood on sobiv lähendi perioodi jaoks, mil

riskiväärtus peaks olema kõrge, ning riskiväärtuses kajastatavate korrelatsioonide või muude tegurite hõlmamata jätmise ei muuda näitajat sobimatuks.

B. Stressiperioodi läbivaatamine

8. Sagedus

1. Kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõue, et asutused peavad vaatama kindlaksmääratud 12-kuulise olulise surve perioodi läbi vähemalt kord aastas, tähendab, et mitmesugused asjaolud, sealhulgas väga suur käive kauplemisportfellis või kauplemise eristrateegiad, võivad tingida vajaduse vaadata stressiperiood läbi sagedamini.

2. Mis tahes muutustest varasema perioodi valikus, mis soovitakse teha pärast stressiperioodi läbivaatamise tulemuse saamist, tuleb teatada pädevale asutusele enne kavandatavate muudatuste rakendamise kuupäeva.

9. Stressiperioodi kontrollimine

1. Lisaks eespool nimetatud korrapärasele läbivaatamisele peab asutuses olema kehtestatud kord, mis tagab pidevalt, et kindlaksmääratud stressiperiood jääb representatiivseks, sealhulgas siis, kui turutingimused või portfelli koosseis on oluliselt muutunud.

2. Stressiperioodi asjakohasuse pidevaks kontrollimiseks usaldusväärse korra kehtestamiseks peab asutus dokumentaalselt tõendama rakendatud lähenemisviisi usaldusväärsuse. Kontroll võib põhineda mitmel teguril, mis võivad asutuste lõikes erineda. Arvestada tuleb selliseid tegureid nagu muutused turutingimustes, kauplemisstrateegiates või ka portfelli koosseisus. Neid tegureid võib analüüsida, võrreldes neid muutustega turu- või nimiväärtuste määramises, riski faktorkoormustes, riskiväärtuse või tundlikkusnäitajate tasemes, riskiväärtuse või tundlikkusnäitajate jaotumises portfellides ja riskikategooriates, kasumi/kahjumi näitajate ja järeltestimise tulemustes või ka võttes aluseks hiljuti heakskiidetud toodete mõju riskiprofilile.

3. Lisaks eespool nimetatud korra kehtestamisele tuleb kontrollida pidevalt stressiolukorra riskiväärtuse ja riskiväärtuse suhet, sest kuigi teoorias saab stressiolukorra riskiväärtus olla parameetrite kehtestamise erinevuste tõttu erandkorras riskiväärtusest väiksem, mis võib juhtuda ka algetapis, ei tohiks sellist olukorda struktuurselt esineda. Stressiolukorra riskiväärtuse ja riskiväärtuse suhet asjakohase stressiperioodi kindlaksmääramise hetkel tuleb kasutada pideva kontrollimise käigus võrdlusväärtusena. Olulist suhte vähenemist tuleb käsitleda märgina võimalikust stressiperioodi läbivaatamise vajadusest. Stressiolukorra riskiväärtuse ja riskiväärtuse suhte väärtust alla ühe tuleb pidada ohusignaaliks, mis nõuab stressiperioodi läbivaatamist.

C. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamismetoodika

10. Kooskõla riskiväärtuse arvutamismetoodikaga

1. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamismetoodika peaks tuginema praegusele riskiväärtuse arvutamismetoodikale, vajaduse korral nähakse ette erimeetodid praeguse riskiväärtuse mudeli kohandamiseks stressiolukorra riskiväärtuse arvutamiseks. Seetõttu peaksid kõik riskiväärtuse mudelis esinevad riskitegurid kajastuma stressiolukorra riskiväärtuse mudelis.

2. Mõlema näitaja arvutamise standardite ja direktiiviga ette nähtud standardite (nt usaldustase 99%) osas võivad asutused kaaluda kasutada aja ruutjuure skaalat, millega arvutada stressiolukorra riskiväärtus 10 päeva kohta. Sellest olenemata peab, arvestades mõõtkavateguri mõningaid teadaolevaid piiranguid, sisemudeli valideerimine hõlmama analüüsi, mis tõendab, et aja ruutjuure kasutamise aluse eeldused on asjakohased.

3. Kuigi stressiolukorra riskiväärtuse mudel peaks sisaldama mõningaid praeguse riskiväärtuse mudeli standardeid, võivad teised standardid erineda direktiivi selgesõnaliste nõuete või stressiolukorra riskiväärtuse kontseptsiooniga seonduva metodoloogilise ühildumatuse tõttu, eelkõige järgmistes valdkondades:

i) Stressiperioodi pikkus

Et stressiperioodi pikkus peab olema 12 kuud, ei tohi lubada mis tahes toiminguid kindlaksmääratud stressiperioodi lühendamiseks või pikendamiseks, mida põhjendatakse vajadusega saavutada kooskõla riskiväärtuse ja stressiolukorra riskiväärtuse vahel.

ii) Järeltestimise nõue

Kapitalinõuete korral kasutatava korrutusteguri m_s suurus peab olema vähemalt 3 ning sellele tuleb liita arv vahemikus 0–1, olenevalt riskiväärtuse järeltestimise tulemustest. Siiski ei ole järeltestimine iseenesest nõue stressiolukorra riskiväärtuse tuvastamiseks.

iii) Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise perioodilisus

Kapitalinõuete direktiiviga nähakse ette, et stressiolukorra riskiväärtust tuleb arvutada vähemalt kord nädalas, ja seetõttu võivad asutused omal valikul arvutada riskiväärtust sagedamini, näiteks kord päevas, et saavutada ühtivus riskiväärtuse arvutamise perioodilisusega.

Näiteks kui asutused otsustavad arvutada stressiolukorra riskiväärtuse kord nädalas ja kui 1 päeva stressiolukorra riskiväärtust suurendatakse 10 päevani, kohaldatakse sisemudelitel põhineva kapitalinõude igapäevase arvutamise suhtes järgmist:

- a) sama stressiolukorra riskiväärtuse näitajat tuleb kasutada 5 järgmise pangapäeva jooksul alates stressiolukorra riskiväärtuse mudeli rakendamisest;
- b) stressiolukorra riskiväärtuse keskmiste näitajate arvutamisel eelneva 60 pangapäeva jooksul peavad asutused kasutama 12 eelnevat stressiolukorra riskiväärtuse näitajat;
- c) asutus peab suutma tõendada, et stressiolukorra riskiväärtuse arvutamiseks valitud nädalapäeval kajastab tema portfelli nädalaportfelli koosseisu ja valitud portfelli ei põhjusta iganädalase arvutamise korral stressiolukorra riskiväärtuste süstemaatilist alahindamist. Piisavaks võib pidada näiteks tõendeid, et riskiväärtus ei ole stressiolukorra riskiväärtuse arvutamiseks valitud nädalapäeval süstemaatiliselt väiksem.

4. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise standardid võivad erineda riskiväärtuse omadest muudelt asjaoludelt – kui võib esineda praeguse riskiväärtuse ja stressiolukorra riskiväärtuse mudelite metodoloogiline ühildumatus, näiteks muudatuste tõttu praeguse riskiväärtuse arvutamismetoodikas, mida ei ole võimalik üle kanda stressiolukorra riskiväärtuse arvutamismetoodikasse, ning osalise hindamise (tundlikkusanalüüs/lähendid) kasutamise tõttu vastandina stressiolukorra riskiväärtuse arvutamismetoodikas eelistatavale täielikule ümberhindlusele.

5. Üldiselt tuleb asutuse riskiväärtuse mudeli või selle metoodika muutusi kajastada ka stressiolukorra riskiväärtuse näitaja arvutamise mudelis/metoodikas.

6. Erijuhtudel, kui asutus saab tõendada, et ta ei suuda praeguse riskiväärtuse arvutamismetoodika täiendusi kaasata stressiolukorra riskiväärtuse metoodikasse, tuleb sellised olukorrad dokumenteerida ning asutus peab suutma tõendada, et stressiolukorra riskiväärtuse arvutamisel mitterakendatavate riskiväärtuse arvutamismetoodika arengusuundade mõju (näiteks riskiväärtuse nõuete või kapitalinõude suhtes) on piiratud.

7. Kui riskiväärtuse mudelis kasutatakse täieliku ümberhindluse asemel tundlikkusnäitajaid, peab asutus tõendama, et see lähenemisviis on stressiolukorra riskiväärtuse arvutamiseks asjakohane ka ulatuslikuma šokistsenaariumi rakendamise korral. Tundlikkuspõhise lähenemisviisi kasutamine stressiolukorra riskiväärtuse arvutamisel võib nõuda kõrgema klassi derivatiivide/väärtuskumeruse arvessevõtmist.

8. Kõik kasutatavad ümberhindluse meetodid või hetkeolukorra/volatiilsuse maatriksid tuleb läbi vaadata ja neid tuleb täiendada, et lisada stressistsenaariumides esinevatesse riskiteguritesse ulatuslikumat survet. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamiseks on soovitatav kasutada täielikku ümberhindlust, rakendades survet üheaegselt kõigi riskitegurite suhtes.

9. Turuandmete kohandamise korral ei peeta keskvaertuse eemaldamist stressiolukorra riskivaertuse arvutamisel vajalikuks. Kui turuandmetes esineb oluline nihe, on soovitatav kasutada keskvaertuse eemaldamise asemel vastandlikke andmeid.

10. Alljärgnevas tabelis on võetud kokku põhilised eespool kirjeldatud probleemid seoses olemasoleva riskivaertuse ja stressiolukorra riskivaertuse hindamise metodoloogiliste aspektide ühtivuse tasemega.

Kas riskivaertuse ja stressiolukorra riskivaertuse arvutamismeetodite ühtivus on nõutav?		
Jah, seoses järgmisega:	Ei, seoses järgmisega:	Nõuab kontrollimist
usaldustaseme	kaalumissüsteem	mudelite muudatused
hoiuage	järetestimine	Taylori rea lähendite kasutamine
	varasema vaatlusperioodi pikkus	
	arvutamissagedus	skaleerimismeetod

11. Stressiolukorra riskivaertuse lähendite hindamine

1. Et andmete puudulikkus, mis tingib riskivaertuste arvutamisel lähendite kasutamise, on stressiolukorra riskivaertuse puhul veelgi suurem, ning et eeldatakse, et riskivaertuse arvutamiseks kasutatavaid mis tahes lähendeid tuleb kasutada ka stressiolukorra riskivaertuse korral, samas kui võib olla vaja kasutada täiendavaid lähendeid, sest iga varasemates andmetes puudunud uus riskitegur nõuab muidugi riskivaertuse arvutamiseks lähendi kasutamist, kuigi üksnes ajutiselt (nt ühe aasta möödudes on 12-kuulise andmejada koostamiseks juba piisavalt palju tegeliku olukorra teavet), peaks sama lähend olema stressiolukorra riskivaertuse korral püsivam (varasemate aegridade suurema ühtluse tõttu).

2. Riskiteguri puudumisel stressiperioodis põhjusel, et seda ei olnud võimalik sellel perioodil jälgida (näiteks hiljuti noteeritud aktsiate korral), võib asutus kasutada muud riskitegurit (selles näites sama sektori muid aktsiaid, mis pärinevad sarnase riski- ja äriprofiiliga ettevõtetelt), mille kohta on teave olemas ja saab tõendada tugevat korrelatsiooni muu riskiteguri arengusuundade ja selle riskiteguri vahel, mida asutus püüab hinnata. Selliste lähendite kasutamisel peavad asutused kaaluma, kas riskiteguri ja selle lähendi 100% korrelatsiooni eeldus on asjakohane.

3. Alternatiivse võimalusena võivad asutused määrata puuduvaks teguriks sarnase volatiilsusega teguri (mis ei pea siiski sellega korreleerima). Selle lähenemisviisi

kasutamise korral peavad asutused tõendama, et lähenemine on konservatiivne ja asjakohane.

4. Kui riskiväärtuse mudelit täiendatakse riskiteguriga, peab asutus hõlmama riskiteguri ka stressiolukorra riskiväärtuse arvutustesse. Teatud juhtudel võib see tähendada riskitegurite varasema andmejada läbivaatamist ja ligilähedase asjakohase lähendi kasutamist: näiteks kui hindamisel kasutatav uus riskitegur lisatakse riskiväärtuse mudelisse, nagu on nõutud direktiivi 2006/49/EÜ (muudetud direktiiviga 2010/76/EL) V lisa punkti 12 esimeses lõigus.

5. Igal juhul on tohib kasutada lähendeid, sealhulgas lihtsustuste ja mis tahes väljajätmistele korral, ainult siis, kui need on piisavalt hästi dokumenteeritud ning kui asutuse kapitali hindamisel nende puudustega arvestatakse ja võetakse vastavad meetmed.

12. Lähendite valideerimine

1. Kuigi lähendit tuleb valideerida nii riskiväärtuse kui ka stressiolukorra riskiväärtuse korral üldiselt samal viisil, ei ole iga lähend, mis on valideeritud riskiväärtuse igapäevaseks arvutamiseks, automaatselt sobiv stressiolukorra riskiväärtuse arvutamiseks. Kasutatavad lähendid tuleb läbi vaadata korrapäraselt, et hinnata nende asjakohasust ja tagada, et nad annavad konservatiivseid tulemusi.

2. Nende lähendite osas, mida võidakse kasutada ainult stressiolukorra riskiväärtuse määramiseks (näiteks valitud perioodi kohta andmete puudumise tõttu), peab asutus tagama lähendina kasutatava riskiteguri konservatiivsuse.

13. Mudeli sisendite/väljundite valideerimine

1. Kõiki kvalitatiivseid standardeid, mis on määratletud riskiväärtuse arvutamisel kasutatavate andmeallikate järjepidevuse, täpsuse ja usaldusväärsuse kontrolli suhtes, kohaldatakse ka stressiolukorra riskiväärtuse arvutamisel.

2. Alusvara suhtes, mille kohta asutustel ei ole vaatlusaluse perioodi hõlmamiseks piisavalt täielikke varasemaid andmeid, tuleb rakendada lähedast survet, kasutades selle alusvaraga lähedalt seotud alusvara (sama turg, sarnane struktuur ja tunnused). Järgides sama korda, mis on kehtestatud asutuste sisemudelite suhtes, peavad asutused vaatlusaluse perioodi jaoks kasutatavate varasemate andmete kvaliteedi tagamiseks dokumenteerima puuduvate andmete tuvastamise ja asendamise metodoloogia. Samuti peavad asutused tegema lähendite kasutamise võimalike mõjude testid.

3. Arbitraažtehingute erinevuse säilitamiseks võivad asutused vajada stressiolukorra riskiväärtuse määramisel andmete puhastamist. Sel juhul peab võõrväärtuste eemaldamine varasemast andmejadast olema asjakohaselt põhjendatud ja

dokumenteeritud, sest selle tulemusena ei tohi väheneda erakorraliste sündmuste raskus.

4. Et stressiolukorra riskiväärtusega kaasneb juba määratluse tõttu olemasolevatele turuparameetritele tugevate stressidega stsenaariumide kohaldamine, mis võib põhjustada ebaühtlasi turutingimusi (nt negatiivseid tähtpäevaintresse) tihedamini kui riskiväärtuse arvutamisel, peavad asutused jälgima tõrkeid mudeli kohandamisel, mis võivad realiseeruda tulemustes. Asutused, kes kasutavad stressiolukorra riskiväärtuse hindamisel täielikku ümberhindlust, võivad puutuda kõnealuste kohandamises esinevate tõrgetega sagedamini kokku kui asutused, kes täielikku ümberhindlust ei kasuta, mitte et tõrked puuduvad, vaid et metoodika ei võimalda kohandamises esinenud tõrkeid fikseerida.

D. Kasutustest

14. Kasutustest

1. Stressiolukorra riskiväärtuse mudel peab läbima kasutustesti, kus võetakse stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise tulemused kasutusele riskijuhtimisotsuses. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise tulemused peavad olema olemas, et täiendada igapäevastel riskiväärtuse mudeli tulemustel põhinevat riskijuhtimise analüüsi. Stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise tulemusi peab tippjuhtkond jälgima ja läbi vaatama korrapäraselt.

2. Kui stressiolukorra riskiväärtuse arvutamise tulemused viitavad erilisele haavatavusele teatud asjaolude kogumi suhtes, tuleb võtta koheseid meetmeid nende riskide asjakohaseks juhtimiseks.

III peatükk. Lõppsätted ja rakendamine

15. Rakendamiskuupäev

Pädevad asutused peavad rakendama käesolevad suunised, kaasates need oma järelevalvemenetlustesse, kuue kuu jooksul pärast lõplike suuniste avaldamist. Seejärel peavad pädevad asutused tagama, et asutused järgivad neid tulemuslikult.